

UCHWAŁA NR XXXII/226/09
RADY GMINY DĄBROWA
z dnia 26 listopada 2009 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2009-2012

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), Rada Gminy Dąbrowa uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2009-2012, zaopiniowany pozytywnie przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

**Przewodniczący Rady
Gminy**

**prof. dr hab. inż. Piotr
Wieczorek**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY DĄBROWA NA LATA 2009-2012

I. WSTĘP

Zabytki są ważną częścią składową dziedzictwa kulturowego która pozwala określić tożsamość kolejnych pokoleń zamieszkujących na danym terenie. Ich ochrona została zadeklarowana jako konstytucyjny obowiązek państwa, co znalazło zapis w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zabytki są nie tylko świadectwem przeszłości, ale również ważnym czynnikiem kultury współczesnej kształtującym środowisko życia człowieka. Ich ochrona i konserwacja to zadanie istotne ze względu na znaczenie zabytków w procesie humanizacji społeczeństwa, jego kulturowej identyfikacji, edukacji, ale również mające znaczenie dla sfery ekonomii i gospodarki. Nie wszystkie przemiany ostatniego 20-lecia korzystnie wpłynęły na stan zabytków. Niezmiernie ważnym problemem stał się deficyt środków przeznaczanych na ochronę naszego dziedzictwa, a także brak społecznego zrozumienia dla tej idei. Zdarzało się, że obiekty zabytkowe dostawały się w ręce nowych właścicieli, nie wywiązujących się z opieki gwarantującej ich przetrwanie. Ochrona dóbr kultury polega na zabezpieczeniu ich przed zniszczeniem, dewastacją, wywozem za granicę, polega także na zapewnieniu warunków trwałego zachowania, konserwacji, restauracji lub na odbudowie w oparciu o zasady naukowe. Realizuje się ją także przez zaopatrzenie dóbr kultury w dokumentację naukową, sporządzaniu ewidencji i rejestrów. Niebagatelne znaczenie ma również edukacja lokalnych społeczności w zakresie właściwego zajmowania się obiektami zabytkowymi i wykorzystywania ich w zgodzie z obowiązującymi zasadami.

II. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU

Na podstawie art. 11 ust 2 pkt 7 i art. 14 ust 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie terytorialnym (Dz. U. 2001r nr 142, poz., 1590 z późn. zmianami) oraz art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 nr 162, poz. 1568) wójt gminy sporządza na okres 4 lat Gminny Program Opieki nad Zabytkami (GPOnZ). Gminny Program Opieki nad Zabytkami podlega uchwaleniu przez radę gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programu Wójt gminy sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia do akceptacji radzie gminy. Państwo realizuje swoje obowiązki względem zabytków między innymi za pośrednictwem organów samorządowych różnego

szczebla. W tym względzie władzom gminy przypisana została istotna rola w kreowaniu ochrony dziedzictwa kulturowego na podległych im terenach. Gminy z jednej strony są właścicielem dóbr kultury materialnej, a z drugiej strony dysponują aparatem administracyjnym umożliwiającym prowadzenie właściwej polityki względem tej sfery życia publicznego.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY I STAN ZACHOWANIA DÓBR KULTURY

III.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY DĄBROWA

Gmina Dąbrowa położona jest w zurbanizowanej aglomeracji opolskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, usytuowanego po jej wschodniej stronie. Z kolei od południowego-wschodu sąsiaduje z gminą Komprachcice i Tułowice, od południowego-zachodu z gminą Niemodlin, od zachodu z gminą Lewin Brzeski, od północnego-zachodu z gminą Popielów oraz od północy z gminą Dobrzeń Wlk. Powierzchnia gminy wynosi 131 km² i stanowi 1,53% powierzchni województwa opolskiego. Użytki rolne zajmują około 69% ogólnej powierzchni gminy, a lasy stanowią 22%. W gminie mieszka 9390 mieszkańców, a obejmuje ona swoimi granicami 15 sołectw (Chróścina, Ciepiewice, Dąbrowa, Karczów, Lipowa, Mechnice, Narok, Niewodniki, Nowa Jamka, Prądy, Siedliska, Skarbiszów, Sławice, Wrzoski, Żelazna). Wiodącą funkcją gminy Dąbrowa jest rolnictwo, a uzupełniającą mieszkalnictwo. Wieś gminna koncentruje usługi podstawowe dla ludności i rolnictwa. Usługi o charakterze ponadpodstawowym (ponadgminnym) zapewniają mieszkańcom gminy pobliskie miasta: Niemodlin i stolica województwa, Opole. Na mocy Uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu Nr XXIV/193/88 z dnia 26 maja 1988 roku (Dz. U. Woj. Opolskiego Nr 19 z dnia 17.07.89 r., poz. 231) południową część terenu gminy włączono w granice Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Niemodlińskich. W jego granicach położone są wsie Dąbrowa, Prądy, Siedliska, Lipowa oraz Nowa Jamka.

III. 2. ROZWÓJ OSADNICTWA NA TERENIE GMINY DĄBROWA

Pierwsze ślady pobytu ludzkiego na terenie gminy Dąbrowa odnotowano w środkowej lub młodszej epoce kamienia (8000 - 3000 lat p.n.e.). Dowody na pierwsze osadnictwo w okresie brązu i wczesnej epoki żelaza (1800 - 400 lat p.n.e.) są nieliczne, a dotyczą głównie znalezisk kultury łużyckiej pochodzącej dopiero ze starszego okresu epoki brązu. Z danych historycznych wynika, że od okresu późnorzymskiego we wschodniej części terenu gminy Dąbrowa rozwijała się kultura przeworska, która udokumentowana jest tylko trzema znaleziskami. Dokonane do tej pory odkrycia archeologiczne świadczą o tym, że na terenie gminy Dąbrowa znaczący rozwój osadnictwa nastąpił w okresie średniowiecza (XII - XVI w.n.e.). Dopiero z okresu XIII–XV wieku n.e. pochodzą liczne znaleziska archeologiczne, stanowiące około 80% ogólnej ich liczby na terenie gminy. Ze względu na znaczne ówczesne zalesienie terenu, skupiają się one głównie we wschodniej części terenu gminy Dąbrowa.

III. 3. HISTORIA I ROZWÓJ WSI

Na terenie dzisiejszej gminy osadnictwo rozwinęło się więc stosunkowo późno, lecz na dużą skalę. Do końca XIV wieku prawie całkowicie wykształciła się istniejąca do dzisiaj sieć osadnicza. Wszystkie powstałe wówczas wsie miały charakter rolniczy. Stanowiły głównie własność prywatną możnowładców, toteż często sytuowane w nich były majątki ziemskie lub ich zabudowa gospodarcza. Dopiero w XV wieku n.e. powstają, na terenie gminy Dąbrowa, folwarki wraz z towarzyszącą im zabudową robotników folwarcznych, a także przysiółki wsi lokowanych wcześniej.

NAROK, wzmiankowany w dokumentach z 1234 roku, wymieniany jest pod nazwą NAROCI (i później w 1256 r. jako NOROK i WOLFSGRUND OS.). Jako jedna z niewielu, jest wsią lokowaną, o genetycznym układzie przestrzennym owalnicy. Układ ten jest do dzisiaj czytelny. Zabudowę wewnętrznego placu rozpoczęto pod koniec XVIII wieku. W jego południowej części usytuowano wówczas drewniany kościół, wzmiankowany po raz pierwszy w 1802 roku. W tym też okresie po południowo-zachodniej stronie genetycznego siedliska wsi zlokalizowano zespół pałacowo-parkowy (il. 1), stanowiący do dziś drugi element przestrzenny jego zabudowy. W XIX wieku wieś rozwijała się wzdłuż drogi położonej prostopadle do wcześniejszej zabudowy, usytuowanej po jej północnej stronie. Do dziś zachował się układ dróg, okalających wewnętrzny plac. Układ przestrzenny wsi Narok, wraz z zespołem pałacowo-parkowym, jest niewątpliwie jednym z bardziej wartościowych układów ruralistycznych w gminie Dąbrowa. Jego wartość podnosi ilość zachowanych we wsi obiektów zabytkowych (61 szt.), wśród których wart wymienienia jest, oprócz wspomnianego zespołu pałacowego, neoklasycystyczny kościół z lat 1904–05, wzniesiony wg projektu znanego architekta Ludwiga Schneidera.

NIEWODNIKI o pierwotnej nazwie NEVODNIZI (DE NEWODNIK, FISCHBACH), powstały prawdopodobnie jako osada rzemieślnicza. Wieś jest nieregularna, z folwarkiem. Oś jej zabudowy stanowi koryto Prószkowskiego Potoku, przepływającego przez centrum wsi. Obecnie zabudowa zagród jest nieznacznie przekształcona, a ilość obiektów zabytkowych (jak na wielkość wsi) jest duża – 32 szt. W północno-wschodniej części wsi, zlokalizowany został zespół pałacowo-parkowy (il. 2) z zabudową folwarczną. Stanowi on drugi, wyraźnie zachowany element przestrzenny zabudowy osady. W skali gminy układ przestrzenny wsi kmiecej oraz folwarku z pałacem i parkiem krajobrazowym należy uznać za unikalny, o zachowanej dużej wartości przestrzennej i kulturowej.

SŁAWICE, wieś położona w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, wzmiankowana była po raz pierwszy już w 1218 roku pod nazwą ZLIVICI (później SŁAWITZ, PREISDORF), pochodzącą od imienia SŁAWA. Początkowo stanowiła własność kościelną, by w XV wieku przejść w posiadanie rodzin szlacheckich. One to zakładają około 1783 roku we wsi folwark. Od tej pory wieś rozwijała się intensywniej, co potwierdza wzrost liczby mieszkańców z 276 do 390

osób w 1845 roku oraz powstanie młyna, browaru i gorzelni. Zabytkowy charakter posiada głównie układ przestrzenny zabudowy położonej po zachodniej stronie ulicy Wiejskiej. Na jej zakończeniu, od strony północno-wschodniej usytuowany jest zespół zabudowy dworskiej wraz z parkiem. Szkoła i kościół, wybudowane dopiero w XIX wieku, zlokalizowane zostały poza genetycznym układem zabudowy wsi. Kulturową wartość posiada zespół zabudowy wsi kmiecej o układzie ulicowym, z wpisanym planem owalnicy, oraz zespół zabudowy dworskiej z parkiem.

ŻELAZNA, wzmiankowana po raz pierwszy w 1228 roku jako SELAZNA (ZELAZNO, EISENAU), stanowiła własność klasztoru w Czarnowasach. W pierwszych stuleciach swojego istnienia często była niszczona przez powódź (największa w 1391 roku) i rozwijała się powoli aż do końca XVIII wieku. Ulicowy układ przestrzenny wsi, pozostał do dziś czytelny. W obrębie genetycznego układu przestrzennego zachowała się stosunkowo nieliczna ilość obiektów zabytkowych (22 szt.). Ze względu na liczne zmiany w zabudowie wsi zarówno wartość historyczną, jak i kulturowo-krajobrazową istniejącego układu przestrzennego ocenia się nisko.

MECHNICE, wieś położona w bezpośrednim sąsiedztwie Opola, wymieniona jest po raz pierwszy w dokumencie darowizny na rzecz klasztoru w Czarnowasach przez księżniczkę Anastazję (MECHNICA, MUCHENITZ, MOOSDORF – nazwa pochodząca od wyrazu "mech"). Częsta zmiana właściciela w późniejszych czasach spowodowana była nierentownością tego sołectwa. Na rozwój wsi wpłynęła dopiero budowa linii kolejowej relacji Opole - Brzeg. Rozwój wsi spowodował w pierwotnym układzie przestrzennym dość liczne przekształcenia, przez co utracił on swoją czytelność. Dziś układ przestrzenny wsi nie przedstawia większych wartości kulturowo-krajobrazowych.

WRZOSKI, o genetycznej nazwie VRESCE (później WROSKAW, WRESKIE, HEIDELFELDE), położone przy historycznej drodze do Wrocławia, podobnie jak Mechnice, stanowiły pierwotnie własność książęcą (księżnej Anastazji), przekazaną w 1279 roku klasztorowi z Czarnowasów. Wieś była niewielka licząca jeszcze w 1534 roku zaledwie 16 kmieci. Najstarsza zabudowa wsi usytuowana była w rejonie skrzyżowania ul. Wrocławskiej z drogą do Chróściny. Układ przestrzenny siedliska wsi w ostatnich dziesięcioleciach został znacząco przekształcony. Pomimo zachowania znacznej ilości obiektów zabytkowych układ przestrzenny nie przedstawia większej wartości kulturowo-krajobrazowej.

PRĄDY to wieś położona w południowo-zachodniej części gminy Dąbrowa, o pierwotnej nazwie BRANDE (1272 r., a w 1480 r. PRANDI), oznaczającej osadę nad potokiem. Jako jedyna w gminie, w chwili powstania wieś była duża i liczyła więcej niż 20 kmieci i zagrodników. Kościół wybudowano już na początku XV wieku, co świadczy o dobrej sytuacji materialnej jej mieszkańców. Jej niewielki rozwój na przestrzeni wieków przyczynił się do zachowania czytelnego w planie i przestrzeni genetycznego układu ulicowego wraz z typowym układem zabudowy zagrodowej, a także znaczną (jak na tak małą wieś) liczbą obiektów zabytkowych (37

szt.). Istniejący układ ulicowy stanowi jeden z lepiej zachowanych układów tego typu w gminie Dąbrowa.

SKARBISZÓW to wieś wczesnośredniowieczna o genetycznej nazwie KARBISCHA (później SCARBISSOU, SCARBISSOW) pochodzącej od imienia SCARBISZ (1166 r.). Pierwotna wieś o układzie ulicowym, zlokalizowana została przy skrzyżowaniu drogi Opole–Brzeg z drogą na Narok i Ciepiewowice. Bardzo wcześnie, bo już na w 1447 roku, w dokumentach pisanych był wzmiankowany kościół, który usytuowany został na skrzyżowaniu dróg. Później w obrębie siedliska wiejskiego zlokalizowano zabudowę dworsko-folwarczną wraz z parkiem krajobrazowym. Dokonano w ten sposób istotnych zmian w siedlisku wsi kmiecej. Na następne przekształcenia wpływ miała powolna zmiana funkcji wsi i niekorzystne procesy demograficzne. Dziś mimo tego, że zachowała się w Skarbiszowie znaczna ilość obiektów zabytkowych, jej układ przestrzenny nie posiada znaczących wartości kulturowo-krajobrazowych.

KARCZÓW (1471 r. – SCHONWITZ, 1531 r. – SCHONOWITZ), wieś położona w centralnej części terenu gminy Dąbrowa, powstał w XIII wieku jako niewielka osada. Już w 1447 roku wzmiankowany jest w dokumentach pisanych kościół p.w. Wniebowzięcia NMP. Dwór zbudowany zapewne został w XVII–XVIII wieku. Wieś o układzie ulicowym. W jej północnym narożniku usytuowany został kościół katolicki oraz zespół zabudowy pałacowo-parkowej. W XVIII–XIX wieku wieś rozwijała się w kierunku północno-wschodnim, zachowując dotychczasowy układ ulicowy. Jej rozwój związany był prawdopodobnie z kolonizacją niemiecką. Powstaje wówczas kościół ewangelicki oraz zabudowa rolnicza położona po północnej stronie drogi na Wrocław. Zabudowa współczesna, usytuowana po południowej stronie zabytkowej wsi kmiecej, nie narusza zabytkowego układu przestrzennego. O dużej wartości kulturowo-krajobrazowej wsi świadczy nie tylko świetnie zachowany układ przestrzenny wsi kmiecej i zespołu pałacowo-parkowego, ale także największa w gminie liczba zachowanych obiektów zabytkowych (86 szt.).

CHRÓSCINA wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1223 roku pod nazwą CHROSTINA (CHROSCZINNA), a następnie 1371 r. jako CROSCHCZINA i w 1532 roku jako KROSSTZYNA. Wieś stanowiła początkowo własność książęcą. W 1601 roku wieś staje się własnością klasztoru w Czarnowasach. W dokumentach pisanych pochodzących z 1784 roku wymieniane są we wsi kościół, szkoła i folwark. Intensywniejszy rozwój osady rozpoczął się około 1845 roku. Powstaje wówczas browar i gorzelnia. Chróscina jest najszybciej rozwijającą się wsią gminy Dąbrowa. Kolejne etapy jej rozwoju widoczne są w jej planie. Pierwszym, najstarszym członem zabudowy, jest ulicowy układ przestrzenny wsi, który do dziś zachował swoje cechy charakterystyczne. Drugim, ważnym członem zabudowy wsi jest zespół pałacowo-parkowy wraz z kościołem, usytuowany poza układem przestrzennym wsi kmiecej, pomiędzy

Chróścina i Mechnicami. Istniejące do dziś obiekty wzniesione zostały w latach 1855 – 62. Wartość kulturową niewątpliwie zachował do dzisiaj zespół pałacowo-parkowy z fragmentem zabudowy wokół kościoła parafialnego, a także układ zabudowy wsi kmiecej.

O DĄBROWIE (DAMBRAU) pierwsze wzmianki pochodzą z 1300 roku. Kościół wzmiankowany w był już na początku XIV wieku, a więc prawie od początku istnienia osady. Ważnym elementem przestrzennym jest zespół zamkowo-parkowy (il. 3) wraz z zabudową o układzie ulicowym, położony w południowej części wsi. Zespół zajmuje obszar 26,1 ha i obejmuje zamek z parkiem, zabudowę folwarczną z majdanem oraz dawne ogrodnictwo zamkowe. Zamek został zbudowany w latach 1615–17 w stylu renesansowym, a przebudowany i rozbudowany w stylu neogotyckim. Park stanowi kompozycję krajobrazową ukształtowaną całkowicie na przestrzeni XIX wieku. Początkowo zakładany jako park o charakterze romantycznym, ostatecznie uzyskał postać naturalistyczną.

NOWA JAMKA I LIPOWA to wsie powstałe na terenach po wyrębie znacznych kompleksów leśnych, prawdopodobnie jako niewielkie osady rzemieślnicze. LIPOWA wzmiankowana jest po raz pierwszy jako LYPOW w 1260 roku. (później jako LYPOWA, POLNISCH LEIPE, NELEIPE). NOWA JAMKA powstała około 100 lat później. Genetyczny układ przestrzenny obu wsi to ulicówka. Dopiero około połowy XIX wieku powstały w nich folwarki. Istniejące dziś układy przestrzenne wsi kmiecych uległy znacznym przekształceniom.

CIEPIELOWICE (SCHEPPELWITZ, STEFNSTRUND) to niewielka wieś położona w sąsiedztwie Dąbrowy. Pierwotna nazwa CZEPELWIC (później CZEPELOWITZ), pochodzi od imienia CZEPIEL. W swoim planie zabudowy, zachowała mało czytelny układ. Około 1800 roku w północno-wschodniej części genetycznego siedliska wsi powstał folwark z dworem, który zniekształcił jego pierwotny plan. Zabudowa położona od strony linii kolejowej PKP oraz wzdłuż drogi do Dąbrowy pochodzi z obecnego stulecia. Dziś zabudowa wsi (z wyjątkiem folwarku) nie przedstawia większej wartości kulturowo-krajobrazowej. W gminie Dąbrowa tylko jedna wieś, Siedliska, oraz przysiółek wsi Dąbrowa – Sokolniki, powstały pierwotnie jako folwarki bez wsi kmiecej.

SIEDLISKA (SCHEDLISKE) to najmłodsza wieś gminy. Wzmiankowana po raz pierwszy dopiero w XVIII wieku pod nazwą SCHEDLISKE oznaczającą siedzibę, dom, przysiółek. Zbudowano wówczas dwór wraz z folwarkiem, O wartości kulturowej wsi świadczą liczne obiekty uznane za zabytkowe, stanowiące około 50% całej zabudowy wsi. Mimo tego sam układ przestrzenny wsi nie przedstawia większych wartości kulturowych. Unikalne za to są walory krajobrazowe, co potwierdza położenie wsi w granicach Chronionego Krajobrazu Borów Niemodlińskich.

SOKOLNIKI to przysiółek folwarczy zespołu zamkowo-parkowego w Dąbrowie, wzmiankowany pod pierwotną nazwą SOKOLNIK (później SOKHOLNIKY – 1532 r.,

FALKERSDORF). Podstawowy element przestrzenny przysiółka stanowi zabudowa folwarczna, na którą składają się zabudowania gospodarcze oraz domy mieszkalne robotników folwarcznych. Drugim elementem jest zabudowa rolno-robotnicza, położona po zachodniej stronie drogi z Dąbrowy do Wąwelna. Niewątpliwą wartość kulturową posiada zespół zabudowy folwarcznej wraz z towarzyszącą mu zabudową robotników rolnych.

il. 1. Pałac w Naroku wg litografii A. Dunckera z poł. XIX w.

il. 2. Pałac w Niewodnikach wg litografii A. Dunckera z poł. XIX w.

il. 3. Pałac w Dąbrowie wg litografii A. Dunckera z poł. XIX w.

IV. OBIEKTY ZABYTKOWE. STAN POSIADANIA GMINY

Na terenie gminy Dąbrowa nie ma obszarów objętych prawną ochroną poprzez ustanowienie strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej typu "A", czy strefy ochrony konserwatorskiej typu "B". Nie ma też obszarów objętych strefą obserwacji archeologicznej "OW", a także stref ochrony krajobrazu "K" i stref ochrony ekspozycji "E". Można uznać, że jedynymi chronionymi obowiązującym prawem układami przestrzennymi są istniejące zespoły zabudowy zamkowo-parkowej, pałacowo-parkowej czy dworsko-folwarcznej oraz częściowo folwarcznej. Ochronie podlegają także poszczególne obiekty architektoniczne, ruchome oraz niektóre stanowiska archeologiczne. Całość ujęta jest w tabelach:

TAB.1 ZABYTKI NIERUCHOME

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Karta ewidencyjna	Nr wpisu do rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków
1.	Chróścina	założenie dworsko-parkowo-folwarczne	jest		
2.	Chróścina	dwór	jest		
3.	Chróścina	wiatrak-koźlak	jest	635/59	13.11.1959 r.
4.	Chróścina	kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła		633/59	13.11.1959 r.
5.	Chróścina	dzwonnica przy kościele		634/59	13.11.1959 r.
6.	Chróścina	cmentarz parafialny		225/89	06.11.1989 r.
7.	Ciepielowice	zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	jest		
8.	Ciepielowice	dwór	jest	1010/65	07.05.1965 r.
9.	Ciepielowice	spichlerz	jest	1010/65	07.05.1965 r.
10.	Ciepielowice	park pałacowy		303/98	29.12.1998 r.
11.	Dąbrowa	kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca	jest	552/59	24.02.1959 r.
12.	Dąbrowa	dom zgromadz. Sióstr św. Elżbiety ul. Polna	jest	2275/91	01.07.1991 r.

13.	Dąbrowa	zamek	jest	159/55	11.07.1955 r.
14.	Dąbrowa	zespół zamkowo-parkowo-folwarczny	jest		
15.	Dąbrowa	park		169/49, 71/83	29.04.1949 r., 01.08.1983 r.
16.	Dąbrowa	aleja dojazdowa		211/89	28.07.1989 r.
17.	Dąbrowa	oficyna I	jest		
18.	Dąbrowa	oficyna II	jest		
19.	Dąbrowa	zespół młyński	jest		
20.	Dąbrowa	młyn z częścią mieszkalną, ul. Spółdzielcza 4	jest		
21.	Karczów	dwór	jest	1012/65	07.05.1965 r.
22.	Karczów	złożenie dworsko-parkowo-folwarczne	jest		
23.	Karczów	park dworski		79/83	08.09.1983 r.
24.	Karczów	pawilon chiński		910/64	26.05.1964 r.
25.	Lipowa	zespół folwarczny	jest		
26.	Narok	pałac	jest	2021/76	23.08.1976 r.
27.	Narok	spichlerz		2021/76	23.08.1976 r.
28.	Narok	złożenie pałacowo-parkowo-folwarczne	jest		
29.	Narok	cmentarz paraf rzym.-kat.		224/89	06.11.1989 r.
30.	Niewodniki	pałac	jest	2020/76	23.08.1976 r.
31.	Niewodniki	spichlerz	jest	1655/66	22.09.1966 r.
32.	Niewodniki	park		265/90	27.06.1990 r.
33.	Niewodniki	oficyna	jest		
34.	Niewodniki	młyn wodny	jest		
35.	Niewodniki	złożenie pałacowo-parkowo-folwarczne	jest		
36.	Nowa Jamka	dwór		1014/65	08.05.1965 r.
37.	Nowa Jamka	zespół folwarczny	jest		
38.	Skarbiszów	park dworski		301/9 zmiana decyzji	06.08.1998 r., 22.12.1998 r.
39.	Skarbiszów	zespół folwarczny	jest		
40.	Sławice	zespół dworsko-parkowy i folwarczny	jest		

41.	Sławice	park dworski		302/98	28.12.1998 r.
42.	Sokolniki	zespół folwarczny	jest		
43.	Sokolniki	spichlerz	jest		
44.	Żelazna	zespół folwarczny	jest		
45.	Żelazna	kościół paraf. pw. św. Mikołaja	jest		
46.	Żelazna	spichlerz ul. Opolska 30	jest	2123/86	20.05.1986 r.

TAB.2 ZABYTKI RUCHOME

Miejscowość	Gmina	Obiekt	Numer rejestru
Dąbrowa	Dąbrowa	Rzeźba - św. Jana Nepomucena, k. parku zamkowego	Ks.B.t.I-264/63, 31.01.1966 r.
Dąbrowa Niemodlińska	Dąbrowa Niemodlińska	wyposażenie kościoła parafialnego	Ks.B.t.IV-636/1-17/76, 13.03.1976 r.
Skarbiszów	Dąbrowa	wyposażenie kościoła filialnego p.w. św. Katarzyny	Ks.B.t.V-746/1-10/88, 10.08.1988 r., Ks.B.t.VI-923/94, 25.02.1994 r.
Wrzoski	Dąbrowa	dzwonek z kapliczki, ul. Kolejowa 2	Ks.B.t.V-712/79, 24.01.1979 r.
Żelazna	Dąbrowa	wyposażenie z kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja	Ks.B.t.V-714/1-40/79, 06.02.1979 r.
Żelazna	Dąbrowa	krzyż pokutny	Ks.B.t.III-627/75, 25.01.1975 r.
Żelazna	Dąbrowa	rzeźba św. Jana Nepomucena, w kapliczce ul. Opolska 64	Ks.B.t.V-711/79, 24.01.1979 r.

TAB.3 STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Miejscowość	lp.	Rodzaj stanowiska archeologicznego	nr działki
Dąbrowa	1	Stanowisko "A", wpływy rzymskie, wczesne średniowiecze	4 km na N od st. kolejowej
Chróstcina	2	St.3 - punkt osadniczy XIV-XV w.	223
Chróstcina	3	St.4 - jw.	154, 156, 648/151
Chróstcina	4	St.6 - jw.	159, 164
Chróstcina	5	St.7 - jw.	77
Chróstcina	6	St.8 - jw.	120
Chróstcina	7	St.9 - XIV - XVI w.	81, 87, 91
Chróstcina	8	St.10 - XIV - XV w.	198, 201
Karczów	9	St.1 - punkt osadniczy XIV-XV w.	289, 290

Karczów	10	St.2 - jw.	289, 290, 291
Karczów	11	St.3 - jw.	295, 296, 314, 315
Karczów	12	St.4 - sada produkcyjna, kult. przeworska, wpływy rzymskie	372, 373
Karczów	13	St.5 - piecowisko	379, 380
Karczów	14	St.6 - osada XIV - XVI w.	528/3
Karczów	15	St.7 - osada XIII - XVI w.	396
Karczów	16	St.8 - osada XIV - XVI w.	332/1
Karczów	17	St.9 - punkt osadniczy XIII - XIV w.	384
Lipowa	18	St.1 - osada XIV - XV w.	7, 8
Lipowa	19	St.2 - jw.	52
Lipowa	20	St.3 - ślad osadniczy XIV-XV w.	52
Mechnice	21	St.1 - cmentarzysko, kult. łużycki	przy zach. wylocie wsi, na pn. od linii kol.
Mechnice	22	St.4 - pkt osadniczy XIV - XV w.	9, 10, 147/11
Mechnice	23	St.5 - ślad osadniczy, pradziejowe	188/35
Mechnice	24	St.6 - ślad osadniczy, ekopa kamienia, punkt os. średn.	195, 197, 198
Narok	25	St.1 - punkt osadniczy, kultury łużycka, średniowieczne wczesne	285, 88, 290
Narok	26	St.2 - p.os., neolit, p.o. wcz.śr., p.o. śr.	276
Narok	27	St.3 - osada, kult. łużycka, os. produkc. X - XIII w.	276
Narok	28	St.7 - p.os., XIV - XV w.	290
Narok	29	St.8 - osada XIX - XV w.	290
Narok	30	St.9 - osada XIV - XV w.	290
Narok	31	St.10 - punkt osadniczy XIV - XV w.	288
Narok	32	St.11 - punkt os., XIV - XV w.	288
Narok	33	St.12 - punkt os., kult. łużycka, przeworska X - XIII w., okres rzymski	558
Narok	34	St.13 - ślad os. - neolit; os. produkc.-kult. przew ślad os. XIV - XV w.	na W od wsi i na S od drogi
Narok	35	St.14 - punkt os., okres rzymski	591
Narok	36	St.15 - ślad os., wcz. śr. XI - XIII w.	464, 331
Niewodniki	37	St.1 - punkt os. neolit, kultura łużycka, p.o. wczesne średniowiecze	103
Niewodniki	38	St.2 - piecowisko	353/5
Niewodniki	39	St.3 - punkt os. XV w.	304, 305
Niewodniki	40	St. 4 - osada produkcyjna XIV w.	448, 474

Niewodniki	41	St.5 - osada hutnicza XIV - XV w.	456
Niewodniki	42	St.6 - osada produkcyjna, kultura przeworska, okres wpływów rzymskich	252, 264, 265
Sławice	43	St.1 - ślad osadniczy, neolit; osada wcz. średn.; ślad osadniczy, wcz. średniowiecze	na NE od wzn. 151, 6
Sławice	44	St. 2 - ślad os., ep. kam.; ślad os., wcz. średn.	na W od st. 1
Sławice	45	St.3 - ślad os., ep. kam.; punkt os.; wpl. rzymskie; punkt osadniczy, średniowiecze	na E od drogi wiejskiej
Sławice	46	St.4 - ślad osadniczy XV w.	779/43, 814/46
Sławice	47	St.5 - punkt osadniczy XIV, XV w.	450/44
Sławice	48	St.7 - punkt osadniczy XIV - XV w.	612/16, 613/16, 616/16, 617/16
Sławice	49	St.8 - ślad os. XV w.	5
Sławice	50	St.9 - punkt osadniczy XIII - XV w.	6
Żelazna	51	St.4 - punkt os. XIV - XV w.	60, 391/53
Żelazna	52	St.5 - ślad osadniczy, epoka kamienia, punkt os. XIII - XIV w.	42, 43
Żelazna	53	St.6 - punkt osadniczy XIV - XV w.	13, 14
Żelazna	54	St.7 - punkt osadniczy, późny okres rzymski, punkt osadn. XIV - XV w.	35, 45

Do rejestru zabytków wpisano 3 stanowiska:

- stanowisko nr 4 w Karczowie – nr rej. A-627/87
- stanowisko nr 1 w Niewodnikach – nr rej. 360/73
- stanowisko nr 3 w Naroku – nr rej. A-340/72

Gmina Dąbrowa dysponuje Gminną Ewidencją Zabytków (GEZ) utworzoną w 2008 roku, w której mają swoje miejsce obiekty zabytkowe wymienione w tabeli 1. Wszystkie obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków zebrano poniżej:

1 - Chróścina-Budynek mieszkalny - Dąbrowska-3; 2 - Chróścina-Budynek mieszkalny – Dąbrowska - 11; 3 - Chróścina-Budynek mieszkalno – gospodarczy – Kolejowa - 1; 4 - Chróścina-Budynek mieszkalny – Kolejowa - 2; 5 - Chróścina-Budynek mieszkalno - gosp. – Kolejowa - 3; 6 - Chróścina-Budynek mieszkalny – Kolejowa - 7; 7 - Chróścina-Budynek mieszkalny – Komprachcicka - 8; 8 – Chróścina – Stodoła – Komprachcicka - 8a; 9 – Chróścina – Plebania – Kościelna - 2; 10 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Kościelna - 3; 11 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Kościelna - 9; 12 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 16; 13 – Chróścina - Budynek mieszkalno – gospodarczy – Niemodlińska - 20; 14 – Chróścina - Budynek gospodarczy – Niemodlińska - 20; 15 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 21; 16 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 22; 17

– Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 23; 18 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 24; 19 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 27; 20 – Chróścina – Stodoła – Niemodlińska - 27; 21 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 28; 22 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 29; 23 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 31; 24 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 33; 25 – Chróścina - Budynek gospodarczy – Niemodlińska - 33a; 26 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 33a; 27 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 36; 28 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 38; 29 – Chróścina - Kapliczka przydrożna – Niemodlińska - 38; 30 – Chróścina – Stodoła – Niemodlińska - 39a; 31 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 40; 32 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 41; 33 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 42; 34 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 45; 35 – Chróścina - Budynek mieszkalny z częścią gosp. – Niemodlińska - 46; 36 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 49; 37 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 51; 38 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 53; 39 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 55; 40 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 61; 41 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 62; 42 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 64; 43 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 66; 44 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 68; 45 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 68a; 46 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 74; 47 – Chróścina - Budynek gospodarczy – inwentarski – Niemodlińska - 74; 48 – Chróścina – Stodoła – Niemodlińska - 74; 49 – Chróścina - Budynek gospodarczy – Niemodlińska - 74; 50 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 78; 51 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 80; 52 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 81; 53 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 82; 54 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 84; 55 – Chróścina - Kapliczka przydrożna – Niemodlińska - 87; 56 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 90; 57 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 92; 58 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 93; 59 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 95; 60 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 97; 61 – Chróścina - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 100; 62 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 101; 63 – Chróścina – Wycug – Niemodlińska - 101; 64 – Chróścina – Stodoła – Niemodlińska - 101; 65 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 103; 66 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 104; 67 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 108; 68 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 112; 69 – Chróścina - Kapliczka przydrożna - Niemodlińska; 70 – Chróścina - Dwór Gerstenbergów – Niemodlińska - 39; 71 – Chróścina - Stacja trafo -

Niemodlińska; 72 – Chróścina - Budynek mieszkalno - gosp. – Nowowiejska - 12; 73 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Długa - 18; 74 – Ciepiewice - Budynek mieszkalno - gosp. – Długa - 23; 75 – Ciepiewice – Stodoła – Długa - 23; 76 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Długa - 26; 77 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Długa - 28; 78 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Długa - 30; 79 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Długa - 31; 80 – Ciepiewice - Budynek mieszkalno - gosp. – Długa - 41; 81 – Ciepiewice - Budynek gospodarczy – Długa - 43; 82 – Ciepiewice - Budynek mieszkalno - gosp. – Długa - 45; 83 – Ciepiewice - Kapliczka przydrożna – Długa - 45a; 84 – Ciepiewice - Budynek mieszkalno - gosp. – Długa - 55; 85 – Ciepiewice - Budynek mieszkalno - gosp. – Długa - 59; 86 – Ciepiewice – Stodoła – Długa - 59; 87 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Krótka - 4; 88 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Łąkowa - 2; 89 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Łąkowa - 3; 90 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Łąkowa - 6; 91 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Łąkowa - 8/10; 92 – Ciepiewice - Budynek mieszkalny – Osadników - 2; 93 – Ciepiewice - Dom w zespole dworskim – Zamkowa - 1; 94 – Ciepiewice - Stodoła w zespole dworskim (na terenie dawnego zespołu); 96 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Ciepiewicka - 7; 97 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Ciepiewicka - 9; 98 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Ciepiewicka - 13; 99 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Karczowska - 7; 100 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Kolejowa - 1; 101 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Kolejowa - 3; 102 – Dąbrowa – Gołębnik – Kolejowa - 3; 103 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Kolejowa - 5; 104 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Kolejowa - 6; 105 – Dąbrowa - Stacja kolejowa PKP – Kolejowa - 8; 106 – Dąbrowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Leśna - 3; 107 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Parkowa - 1; 109 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Parkowa - 5; 110 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Parkowa - 9; 111 – Dąbrowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Parkowa - 11; 112 – Dąbrowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Parkowa - 13; 113 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Parkowa - 15; 114 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 1; 115 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 3; 116 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 4; 117 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 6; 118 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 7; 119 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 8; 120 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 10; 121 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Plac Powstańców Śl. - 11; 122 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Sokolnicka - 1; 123 – Dąbrowa - budynek mieszkalny – Przytulna - 1; 124 – Dąbrowa - stara remiza - Ks. prof. J. Sztonyka - 31; 125 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Szkolna - 1; 126 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Szkolna - 2; 127 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Szkolna - 3; 128 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny – Szkolna - 5; 129 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 2; 130 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 4; 131 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks.

prof. J. Sztonyka - 8; 132 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 9; 133 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 10; 134 – Dąbrowa - Budynek mieszkalno – gosp. - Ks. prof. J. Sztonyka - 11; 135 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 14; 136 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 18; 137 – Dąbrowa - Budynek mieszkalno - gosp. - Ks. prof. J. Sztonyka - 22; 138 – Dąbrowa - Budynek mieszkalno - gosp. - Ks. prof. J. Sztonyka - 27; 139 – Dąbrowa - Budynek mieszkalno - gosp. - Ks. prof. J. Sztonyka - 38; 140 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 40; 141 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 48; 142 – Dąbrowa - Budynek mieszkalny - Ks. prof. J. Sztonyka - 64; 143 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Cmentarna - 1; 144 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Cmentarna - 2; 145 – Karczów – Stodoła – Cmentarna - 2; 146 – Karczów – Obora – Cmentarna - 2; 147 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Dąbrowska - 16; 148 – Karczów - Budynek mieszkalny – Dąbrowska - 18; 149 – Karczów - Budynek mieszkalny – Grobla - 1; 150 – Karczów - Budynek mieszkalny – Grobla - 3; 151 – Karczów - Budynek mieszkalny – Grobla - 9; 152 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Grobla - 12; 153 – Karczów - Budynek mieszkalny – Ogrodowa - 4; 154 – Karczów - Budynek mieszkalny – Opolska - 5; 155 – Karczów - Budynek mieszkalny – Opolska - 6; 156 – Karczów – Stodoła – Opolska - 8; 157 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 10; 158 – Karczów - Budynek mieszkalny – Opolska - 12/14; 159 – Karczów - Budynek mieszkalny – Opolska - 16; 160 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 6; 161 – Karczów – Stodoła – Szkolna - 7; 162 – Karczów – Chlewik – Szkolna - 7; 163 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 7; 164 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 8; 165 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 12; 166 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 18; 167 – Karczów – Stodoła – Szkolna - 18; 168 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 20; 169 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 26; 170 – Karczów – Stodoła – Szkolna - 26; 171 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 29; 172 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 31; 173 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 32; 174 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 36; 175 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 38; 176 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 47a; 177 – Karczów – Stodoła – Szkolna - 47a; 178 – Karczów - Kościół ewangelicki – Szkolna - 3; 179 – Karczów - Budynek mieszkalny – Szkolna - 53; 180 – Karczów – Stodoła – Szkolna - 53; 181 – Karczów - Budynek mieszkalny – Wiejska - 5; 182 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 6; 183 – Karczów - Budynek mieszkalny – Wiejska - 6; 184 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 9; 185 – Karczów - Budynek mieszkalny – Wiejska - 19; 186 – Karczów - Budynek mieszkalny – Wiejska - 36; 187 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 44; 188 – Karczów - Budynek mieszkalny – Wiejska - 46; 189 – Karczów - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 2; 190 – Karczów – Kuźnia – Wiejska - 5; 191 – Karczów - Budynek mieszkalny – Wiejska - 16; 192 – Karczów – Stodoła – Zakładowa -

1; 193 – Lipowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Akacjowa - 1; 194 – Lipowa – Stodoła – Akacjowa - 1; 195 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 7; 196 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 23; 197 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 26; 198 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 28; 199 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 31; 200 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 33; 201 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 36; 202 – Lipowa – Stodoła – Dębowa - 38; 203 – Lipowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Dębowa - 38a; 204 – Lipowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Dębowa - 41; 205 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 43; 206 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Dębowa - 45; 207 – Lipowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Dębowa - 47; 208 – Lipowa - Budynek mieszkalno - gosp. – Dębowa - 49; 209 – Lipowa – Stodoła – Dębowa - 49; 210 – Lipowa - Budynek mieszkalny – Leśna -1; 211 – Lipowa - Magazyn w zespole folwarcznym; 212 – Lipowa - Oficyna w zespole folwarcznym; 213 – Lipowa - Obora w zespole folwarcznym; 214 – Lipowa - Spichlerz w zespole folwarcznym; 215 – Lipowa - Stodoła w zespole folwarcznym; 216 – Lipowa - Rządcówka w zespole folwarcznym – Dębowa - 11; 218 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 15; 219 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 27a; 220 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 42; 221 – Mechnice – Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 44; 222 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 51; 223 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 61; 224 – Mechnice – Stodoła – Niemodlińska - 61; 225 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 66; 226 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 67; 227 – Mechnice -Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 74; 228 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 78; 229 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 86; 230 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 88; 231 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Szkolna - 1; 232 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Szkolna - 3; 233 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Szkolna - 5; 234 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 1; 235 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 1a; 237 – Mechnice – Stodoła – Wiejska - 7; 238 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 12; 239 – Mechnice - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 15; 240 – Mechnice - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 15a; 241 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 17; 242 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 19; 243 – Mechnice – Kapliczka - Wiejska/Górna; 244 – Mechnice - Krzyż przydrożny – Wiejska - 21; 245 – Mechnice - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 27; 246 – Mechnice - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 28; 247 – Mechnice – Stodoła – Wiejska - 28; 248 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 30; 249 – Mechnice – Stodoła – Wiejska - 30; 250 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 31; 251 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 36; 252 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 40; 253 – Mechnice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 41; 254 – Mechnice - Krzyż przydrożny - Wiejska; 255 – Mechnice - Stacja trafo - Polna; 256 – Mechnice – Turzak - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 6; 257 – Mechnice – Turzak - Budynek

mieszkalny – Niemodlińska - 12; 258 – Mechnice – Turzak – Kapliczka – Niemodlińska - 12; 259 – Mechnice – Turzak - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 24; 260 – Mechnice – Turzak - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 26; 261 – Narok - Budynek mieszkalny - Boczna; 262 – Narok - Budynek mieszkalny – Brzozowa - 8; 263 – Narok – Stodoła – Wiejska - 9; 264 – Narok - Budynek mieszkalny – Wiejska - 11; 265 – Narok - Kościół parafialny pw. św. Floriana – Wiejska - 13; 266 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Odrzańska - 3a; 267 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Odrzańska - 5; 268 – Narok - Budynek mieszkalny – Odrzańska - 6; 269 – Narok - Budynek mieszkalny – Odrzańska - 10; 270 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Odrzańska - 14; 271 – Narok – Kaplica – Odrzańska - 14; 272 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Odrzańska - 24; 273 – Narok - Budynek mieszkalny – Odrzańska - 13; 274 – Narok - Budynek mieszkalny – Opolska - 1; 275 – Narok – Stodoła – Polna - 1; 276 – Narok - Budynek mieszkalny – Polna - 1; 277 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Skorogoska - 5; 278 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Skorogoska - 8a; 279 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Skorogoska - 18; 280 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Skorogoska - 26; 281 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Skorogoska - 23; 282 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Skorogoska - 25; 283 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Skorogoska - 29; 284 – Narok – Stodoła – Szkolna - 1; 285 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 6; 286 – Narok – Stodoła – Szkolna - 35; 287 – Narok - Budynek gosp. (obora) – Szkolna - 35; 288 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Szkolna - 33; 289 – Narok - Budynek mieszkalny – Szkolna - 33; 290 – Narok – Pałac – Wiejska - 5; 291 – Narok - Magazyn w zespole pałacowym – Wiejska - 5; 292 – Narok - Mur w zespole pałacowym – Wiejska - 5; 293 – Narok - Oficyna w zespole pałacowym – Wiejska - 5; 294 – Narok - Obora w zespole pałacowym – Wiejska - 5; 295-Narok-Obora w zespole pałacowym-Wiejska-5; 296 – Narok - Oficyna mieszkalna w zespole pałacowym – Wiejska - 5; 297 – Narok - Oficyna w zespole pałacowym – Wiejska - 5; 298 – Narok - Stodoły w zespole pałacowym – Wiejska - 5; 299 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 14; 300 – Narok - Budynek mieszkalny – Wiejska - 16; 301 – Narok - Budynek mieszkalny – Wiejska - 18; 302 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 26; 303 – Narok - Budynek mieszkalny – Wiejska - 28; 304 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 30; 305 – Narok - Budynek mieszkalny – Wiejska - 32; 306 – Narok - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 36; 307 – Narok - Budynek mieszkalny – Wiejska - 38; 308 – Narok - Budynek użyteczności publicznej – Wiejska - 6; 309 – Narok - Kapliczka przydrożna - Wiejska; 310 – Narok - Kapliczka cmentarna (teren cmentarza); 311 – Niewodniki – Młyn - Młyńska; 312 – Niewodniki - Budynek mieszkalno - gosp. – Odrzańska - 1; 313 – Niewodniki – Kuźnia – Odrzańska - 1; 314 – Niewodniki - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 9; 315 – Niewodniki - Budynek mieszkalny ze stodołą – Opolska - 11; 316 – Niewodniki - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 13; 317 – Niewodniki - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 13a; 318 – Niewodniki - Budynek

mieszkalny – Polna - 2; 319 – Niewodniki - Budynek mieszkalny – Wiejska - 5; 320 – Niewodniki - Budynek gosp. – Wiejska - 5; 321 – Niewodniki – Stodoła – Wiejska - 5; 322 – Niewodniki - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 7; 323 – Niewodniki - Budynek mieszkalny – Wiejska - 15; 324 – Niewodniki - Budynek mieszkalny – Wiejska - 17; 325 – Niewodniki - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 26; 326 – Niewodniki - Budynek mieszkalny – Odrzańska - 20; 327 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalny – Kamienna - 2; 328 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalno - gosp. – Kwiatowa - 2; 329 - Nowa Jamka – Stodoła – Kwiatowa - 2; 330 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalno - gosp. – Kwiatowa 4; 332 - Nowa Jamka - Oficyna mieszk. - gosp. w zespole folwarcznym – Kwiatowa - 12; 333 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalny – Kwiatowa - 14; 334 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalny – Kwiatowa - 16; 335 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalny – Kwiatowa - 21; 336 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalny – Kwiatowa - 25; 337 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalny – Kwiatowa - 32; 338 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalno - gosp. – Kwiatowa - 33; 340 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalno - gosp. – Kwiatowa - 43; 341 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalno - gosp. – Kwiatowa - 49; 342 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalno - gosp. – Kwiatowa - 37; 343 - Nowa Jamka - Budynek mieszkalno - gosp. – Kwiatowa - 37; 344 – Prądy - Kościół filialny – Niemodlińska - 64; 345 – Prądy - Kaplica przy kościele - Niemodlińska - 64; 346 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 4; 347 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 6; 348 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 7; 349 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 9; 350 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 10; 351 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 16; 352 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 19 A; 353 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 20; 354 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 21; 355 – Prądy – Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 22; 356 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 23; 357 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 24; 358 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 38; 359 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 40; 360 – Prądy – Stodoła – Niemodlińska - 40; 361 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 42; 362 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 47; 363 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 48; 364 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 52; 365 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 53; 366 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 54; 367 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 55; 368 – Prądy - Budynek mieszkalny – Niemodlińska - 58; 369 – Prądy - Budynek mieszkalno - gosp. – Niemodlińska - 62; 370 – Siedliska - Budynek mieszkalny – Kasztanowa - 14; 371 – Siedliska - Budynek mieszkalny – Kasztanowa - 16/18; 372 – Siedliska - Budynek mieszkalno - gosp. – Stawowa - 5; 373 – Siedliska - Budynek mieszkalny - Stawowa - 6; 374 – Siedliska – Stodoła – Stawowa - 6; 375 – Siedliska - Budynek mieszkalny – Stawowa - 7; 376 – Siedliska - Budynek mieszkalny – Stawowa - 9; 377 – Siedliska – Stodoła –

Stawowa - 9; 378 – Siedliska - Budynek mieszkalny – Stawowa - 10; 379 – Siedliska - Budynek mieszkalno - gosp. – Stawowa - 12; 380 – Siedliska - Budynek mieszkalno - gosp. w zespole folwarcznym – Kasztanowa - 8; 381 – Siedliska - Oficyna mieszkalno - gosp. w zespole folwarcznym – Stawowa - 1; 382 – Siedliska - Stodoła w zespole folwarcznym – Kasztanowa – 6 - 8; 383 – Siedliska - Oficyna mieszkalno - gosp. w zespole folwarcznym – Kasztanowa - 4; 384 – Skarbiszów – Oficyna mieszkalna w zespole folwarcznym – Narocka - 5; 385 – Skarbiszów - Obora w zespole folwarcznym – Narocka - 3; 386 – Skarbiszów - Budynek gosp. w zespole folwarcznym - Narocka; 387 – Skarbiszów - Owczarnia w zespole folwarcznym - Narocka; 388 – Skarbiszów - Kościół katolicki (róg ul. Narockiej i Opolskiej); 389 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 6; 390 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 21; 391 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 24; 392 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 33; 393 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 35; 394 – Skarbiszów – Budynek użyteczności publicznej i mieszkalny – Opolska - 40; 395 – Skarbiszów - Budynek mieszkalny – Opolska - 43; 396 – Skarbiszów - Budynek mieszkalny – Opolska - 51; 397 – Skarbiszów - Budynek mieszkalny – Opolska - 56; 398 – Skarbiszów - Budynek mieszkalny – Opolska - 64; 399 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 68; 400 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno – gosp. – Opolska - 72; 401 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 80; 402 – Skarbiszów - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 82; 403 – Skarbiszów - Budynek gosp. – Opolska - 82; 404 – Sławice - Budynek cegielni – Ceglana - 3; 405 – Sławice - Budynek magazynu cegielni – Ceglana - 3; 406 – Sławice - Budynek mieszkalny – Ceglana - 3; 407 – Sławice - Budynek gosp. – Ceglana - 3; 408 – Sławice - Budynek mieszkalny – Ceglana - 4; 409 – Sławice - Budynek mieszkalny – Ceglana - 6; 410 – Sławice - Budynek mieszkalny – Cmentarna - 3; 411 – Sławice - Kaplica cmentarna - Cmentarna; 412 – Sławice - Mur cmentarza - Cmentarna; 413 – Sławice – Kościół – Opolska - 32; 414 – Sławice - Budynek mieszkalny – Krótka - 2; 415 – Sławice - Budynek mieszkalny – Odrzańska - 2; 416 – Sławice - Budynek mieszkalny – Opolska - 24; 417 – Sławice – Kapliczka – Opolska - 29; 418 – Sławice - Budynek mieszkalno - gosp. – Stawowa - 4; 419 – Sławice - Budynek mieszkalny – Cmentarna - 6; 421 – Sławice - Budynek mieszkalny – Strażacka - 23; 422 – Sławice - Stacja trafo - Strażacka; 424 – Sławice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 3; 425 – Sławice – Stodoła – Wiejska - 7; 426 – Sławice - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 10; 427 – Sławice - Budynek mieszkalny – Wiejska - 16; 429 – Sławice – Obora – Wiejska - 19; 430 – Sławice – Stodoła – Wiejska - 19; 431 – Sławice - Budynek mieszkalno - gosp. – Wiejska - 38; 432 – Sławice – Kapliczka – Wiejska - 38; 434 – Sławice - Rządówka w zespole folwarcznym; 435 – Sławice - Stodoła w zespole folwarcznym – Opolska - 33; 436 – Sławice - Magazyn w zespole folwarcznym – Opolska - 33; 437 – Sławice - Obora w zespole folwarcznym – Opolska - 33; 438 – Sławice - Obora w zespole folwarcznym – Opolska - 33; 439 – Sławice - Oficyna mieszkalna w zespole

folwarcznym – Strażacka - 29; 440 – Sokolniki – Przysiółek - Budynek mieszkalny - 7; 441 – Sokolniki - Przysiółek-Budynek mieszkalny - 8; 442 – Sokolniki – Przysiółek - Budynek mieszkalny - 9; 443 – Sokolniki – Przysiółek - Budynek mieszkalny - 10; 444 – Sokolniki – Przysiółek - Budynek mieszkalny - 11; 445 – Sokolniki – Przysiółek - Budynek mieszkalny - 12; 446 – Sokolniki – Przysiółek - Budynek mieszkalny - 13; 447 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Kolejowa - 1; 448 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Kolejowa - 2; 449 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Kolejowa - 4; 450 – Wrzoski – Stodoła – Kolejowa - 4; 451 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Ogrodowa - 2; 452 – Wrzoski – Kapliczka - Ogrodowa; 453 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Stawowa - 1; 454 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Stawowa - 2; 455 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Szkolna - 2; 456 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Szkolna - 24; 457 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 9; 458 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 12; 459 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 15; 460 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 19; 461 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 20; 462 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 22; 463 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 25; 464 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 28; 465 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 29; 466 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 32; 467 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 33; 468 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 34; 469 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 35; 470 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 36; 471 – Wrzoski – Stodoła – Wrocławska - 36; 472 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 39; 473 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 40; 474 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 41; 475 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 41a; 476 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 42; 477 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 43; 478 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 44; 479 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 45; 480 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 52; 481 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 54; 482 – Wrzoski - Kapliczka przydrożna – Wrocławska - 54; 483 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 56; 484 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 57; 485 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 59; 486 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 63; 487 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 65; 488 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 66; 489 – Wrzoski - Budynek mieszkalny – Wrocławska - 67; 490 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 69; 491 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 73; 492 – Wrzoski - Budynek mieszkalno - gosp. – Wrocławska - 75; 493 – Żelazna - Budynek mieszkalno - gosp. – Boczna -15; 494 – Żelazna - Kościół pw. św. Mikołaja – Opolska - 39; 495 – Żelazna - Budynek klasztorny – Niewodnicka - 2; 496 – Żelazna - Budynek mieszkalny –

Opolska - 33; 497 – Żelazna - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 49; 498 – Żelazna - Budynek inwentarski – Opolska - 54; 499 – Żelazna - Budynek mieszkalno - gosp. – Opolska - 57; 500 – Żelazna - Budynek mieszkalny – Opolska - 77; 501 - Żelazna (obr. Niewodniki) przysiółek Henryków - Budynek mieszkalny – Leśna - 28; 502 - Żelazna (obr. Niewodniki) przysiółek Henryków - Budynek gospodarczy – Leśna - 30; 503 – Chróścina – Wiatrak – Wiatrakowa - 9; 504 – Chróścina - Cmentarz parafialny – Kościelna - 2; 505 – Chróścina – Dzwonnica – Kościelna - 2; 506 – Chróścina - Kościół parafialny p. w. św. Piotra i Pawła - Kościelna - 2; 507 – Ciepiewice – Dwór – Zamkowa - 2; 508 – Ciepiewice - Spichlerz w zespole dworskim – Zamkowa - 2; 509 – Ciepiewice - Park w zespole dworskim – Zamkowa - 2; 510 – Dąbrowa – Zamek – Zamkowa - 4; 511 – Dąbrowa - Park w zespole zamkowym – Zamkowa - 4; 512 – Dąbrowa - Aleja dojazdowa w zespole zamkowym; 513 – Dąbrowa - Kościół parafialny p. w. św. Wawrzyńca – Zamkowa - 1; 515 – Dąbrowa - Dom zgromadzenia siostr św. Elżbiety – Polna - 4; 517 – Dąbrowa - Obora w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 518 – Dąbrowa - Stodoła/obora w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 519 – Dąbrowa - Stodoła w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 520 – Dąbrowa - Oficyna mieszkalna w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 521 – Dąbrowa - Magazyn w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 522 – Dąbrowa - Budynek gosp. w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 523 – Dąbrowa - Oficyna w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 524 – Dąbrowa - Oficyna w zespole zamkowym – Zamkowa - 5; 525 – Dąbrowa - Oficyna w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5a; 526 – Dąbrowa - Budynek gospodarczy w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 527 – Dąbrowa - Brama w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 528 – Dąbrowa - Figura św. Jana Nepomucena w zespole zamkowym – Sokolnicka - 5; 529 – Karczów – Dwór – Dąbrowska - 2; 530 – Karczów - Pawilon chiński w zespole dworskim – Dąbrowska - 2; 531 – Karczów - Park w zespole dworskim – Dąbrowska - 2; 532 – Karczów - Oficyna w zespole dworskim – Dąbrowska - 2; 533 – Dąbrowa - Mur zespołu dworskiego – Dąbrowska - 2; 534 – Narok - Cmentarz parafialny (pn. kraniec wsi); 535 – Niewodniki – Pałac – Zamkowa - 1; 537 – Niewodniki - Spichlerz w zespole pałacowym – Zamkowa - 1; 538 – Niewodniki - Park w zespole pałacowym – Zamkowa - 1; 539 - Nowa Jamka - Dwór (w zespole folwarcznym) - Kwiatowa; 540 – Skarbiszów - Park (w zespole pałacowym); 541 – Sławice - Park (w zespole pałacowym); 542 – Żelazna – Spichlerz – Opolska - 30; 544 – Niewodniki - kościół katolicki – Wiejska - 23; 546 – Karczów - kościół katolicki – Wiejska - 3;

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a także w pozostałych aktach prawa miejscowego należy uwzględnić ochronę:

Brak pozycji: 95,108, 217, 339,433, 514, 516, 536, 236 331,420,423,428,514,543,545 wynika z powodu wycofania obiektów po weryfikacji w terenie. Numeracja pozostałych obiektów pozostaje nie zmieniona, co koresponduje z zapisami w wersji elektronicznej Gminnej Ewidencji

Zabytków. Tak więc łączna liczba obiektów ujawnionych w ewidencji wynosi 530

1. zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
2. innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
3. parków kulturowych.

W przypadku zabytkowych układów przestrzennych ochronie podlegają:

- pierwotny podział oraz intensywność zabudowy działki,
- sposób sytuowania budynków,
- linie zabudowy,
- gabaryty i wysokość budynków,
- kształt i pokrycie dachu
- detale architektoniczne.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy określić zasady rozbudowy budynków, wchodzących w skład zespołu, oraz dopuszczalne zasady lokalizacji nowych budynków. Wszystkie stanowiska archeologiczne wymienione w tabeli 3 objęte są ochroną prawną. Zabudowa lub inne prace ziemne, za wyjątkiem upraw, muszą być każdorazowo poprzedzone badaniami archeologicznymi po uprzednim uzyskaniu zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

V. GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI A INNE DOKUMENTY I AKTY PRAWA MIEJSCOWEGO

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Dąbrowa zgodny jest z kierunkami wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015, w której dla prawidłowego rozwoju regionu przyjęto w sferze kultury następujące zasady:

- dbałość o instytucje kultury oraz konieczność stworzenia systemu ochrony dóbr kultury
- ochronę dziedzictwa kulturowego, w tym obiektów zabytkowych, przed zniszczeniem i degradacją, jako obowiązek społeczności regionu i powinności wobec przyszłych pokoleń
- kreowanie dobrego wizerunku województwa, jako wyjątkowo zasobnego w obiekty zabytkowe, które są świadectwem wielokulturowej tradycji regionu
- zapewnienie kulturze roli czynnika integracji społecznej, co należy uwzględnić w planach rozwojowych,
- tworzenie warunków trwałego, zrównoważonego rozwoju poprzez rewitalizację i ochronę środowiska, także kulturowego.

Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Dąbrowa zgodny jest także z dokumentami gminnymi, wyznaczającymi długofalowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

i sposoby ich realizacji:

- Studium Uwarunkowań i Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrowa (z roku 1999; obecnie aktualizowany - uchwała w 2008 roku)
- Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Gminy Dąbrowa (z 2005 roku)
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrowa obejmujący część wsi Prądy w rejonie „węzła Prądy”(2005)
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrowa obejmujący część wsi Karczów(1999)
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Dąbrowa na lata 2005-2006 i lata 2007- 2013
- Program Ochrony Środowiska Gminy Dąbrowa (2004)
- Program Odnowy Wsi Opolskiej (sołectwa uczestniczące w programie: Karczów, Lipowa, Narok, Niewodniki, Wrzoski, Żelazna).

VI. KIERUNKI POLITYKI GMINNEJ ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ZABYTKÓW

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa na czym polega opieka nad zabytkami. Polega ona m. in. na:

- naukowym badaniu i dokumentowaniu zabytku
- zapewnieniu warunków umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie
- udaremnianiu niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków
- prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku
- uwzględnianiu zadań związanych z ochroną zabytków w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska
- popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury

W związku z tym przyjmuje się, że głównymi kierunkami gminnej polityki opieki nad zabytkami będą:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy (w aktualizacji), a znajdujących wyraz w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Gminy Dąbrowa do roku 2020 oraz w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Dąbrowa na lata 2005 – 2006 i lata 2007–2013.

2. Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej zawartymi w Programie Ochrony Środowiska Gminy Dąbrowa.

3. Zatrzymanie procesów degradacji obiektów zabytkowych i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Uregulowanie stanu formalno-prawnego obiektów i obszarów zabytkowych.
5. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków i walorów krajobrazu kulturowego.
6. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.
7. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
8. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków.
9. Wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego.
10. Przygotowanie właścicieli i zarządców obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

VII. PLANOWANE DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z OPIEKĄ NAD ZABYTKAMI

Planowane działania w zakresie opieki nad zabytkami na lata 2009-2010:

- wyznaczenie wśród pracowników samorządowych osoby zajmującej się koordynacją wszelkich działań w zakresie opieki nad zabytkami a w szczególności zajmującą się kontaktami ze służbami konserwatorskimi,
- aktualizacja inwentaryzacji zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych we współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- wnioskowanie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wykonanie kart „białych” dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków a nie posiadających opracowań ewidencyjnych,
- podjęcie działań (w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków) ustalających, które z wiejskich układów przestrzennych powinny zostać objęte ochroną konserwatorską,
- ustalenie harmonogramu najpilniejszych działań w zakresie zabezpieczenia najbardziej zagrożonych obiektów zabytkowych,
- określenie dla których obiektów chronionych nie przewiduje się zmiany funkcji pierwotnych oraz które z obiektów zabytkowych mogą mieć zmienioną funkcję (współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków),
- wnioskowanie zmian do planów miejscowych pod kątem ochrony zabytków,
- wykonanie i umieszczenie (w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków) na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru znaków informujących o tym, iż obiekt ten podlega ochronie,
- opracowanie i udostępnianie komputerowej bazy danych o zabytkach, przestrzeniach historycznych gminy oraz o podejmowanych wobec nich działaniach,

- zobowiązanie pracownika samorządowego zajmującego się pozyskiwaniem środków pozabudżetowych i promocją gminy, do uwzględnienia w swoich działaniach pozyskiwania środków zewnętrznych na działania rewitalizacyjne związane z zabytkami oraz ustalenie zasad współpracy z pracownikiem wyznaczonym do koordynacji działań w zakresie opieki nad zabytkami,

- opracowanie w porozumieniu samorządu ze służbami konserwatorskimi, administratorami obiektów zabytkowych i ich użytkownikami zasad postępowania i zakresu dopuszczalnych prac związanych z bieżącą eksploatacją zabytków oraz poinformowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskiwania środków na odnowę zabytków,

- włączenie tematyki ochrony dóbr kultury, ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych i idei małych ojczyzn, do zajęć w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę,

- uwzględnienie tematyki ochrony dóbr kultury w gazecie gminnej.

Planowane działania w zakresie opieki nad zabytkami na lata 2011–2012:

- sporządzenie raportu z wykonania działań planowanych na lata 2009–2010, ewentualne wprowadzenie poprawek do zadań planowanych na lata 2011–2012 i poddanie całości uchwaleniu przez Radę Gminy,

- wypracowanie systemu pomocy finansowej na utrzymanie i rewitalizację obiektów zabytkowych, poprzez odpisy podatkowe, w tym z usług turystycznych, z kar za zniszczenie i nieprawidłowe użytkowanie zabytków oraz z innych źródeł,

- ustalenie z właścicielami zabytków wykazu obiektów udostępnianych w celach turystycznych,

- oznakowanie obiektów udostępnianych w celach turystycznych,

- opracowanie tablic informacyjnych zamieszczonych na zewnątrz obiektów zawierających podstawowe dane historyczne o obiekcie,

- wyznaczenie tras turystycznych, pieszych i rowerowych przez najbardziej atrakcyjne kulturowo obszary gminy.

Planowane działania w zakresie opieki nad zabytkami w całym okresie 2009-2012:

- okresowa weryfikacja Gminnej Ewidencji Zabytków,

- monitorowanie programów pomocowych i wyszukiwanie możliwości finansowania ochrony i opieki nad zabytkami z funduszy rządowych i pozarządowych,

- monitoring stanu i sposobów wykorzystania zabytków,

- przeciwdziałanie powstawaniu sytuacji konfliktowych wokół obiektów zabytkowych,

- współpraca z placówkami oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi związkami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami,
- promocja dziedzictwa kulturowego, a zwłaszcza zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskiwania środków na odnowę zabytków,
- wspieranie wydawnictw prezentujących obiekty zabytkowe i środowisko kulturowe gminy,
- ogłaszanie konkursów na temat dziedzictwa kulturowego,
- ustanawianie nagród za najlepsze działania wobec dziedzictwa kulturowego.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje Rada Gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2. Okres, na który opracowany został niniejszy program podzielono na dwa podokresy programowania:

- 2009 – 2010,
- 2011 – 2012.

Realizacja programu poddana będzie ocenie Rady Gminy po upływie dwóch oraz czterech lat od jego uchwalenia.

Gminny program opieki nad zabytkami jest ogłaszany w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym.

W sprawach nie uregulowanych w programie mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa.